

MAKALE HAKKINDA

Geliş : MART 2012

Kabul: MAYIS 2012

EĞİTİM ÖĞRETİM KURUMLARININ UYARILMIŞ YATIRIMLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: KÖSE, KELKİT VE ŞİRAN MYO ÖRNEKLERİ

EFFECTS OF EDUCATION INSTITUTIONS ON STIMULATED INVESTMENTS: EXAMPLES OF KOSE, KELKIT AND SIRAN VOCATIONAL SCHOOLS

^aHalil Dağ, ^bİrfan Özen

ÖZ

Yükseköğretim kurumları, kuruldukları yörelere ekonomik, sosyal ve kültürel katkılar sağlamaktadır. Son yıllarda bu etkinin bilinciyle yükseköğretim kurumlarının eğitim öğretim fonksiyonunun yanında bir kalkınma ve gelişme aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Güncel ifadesiyle “Her ile bir üniversite” olarak da bilinen bu politika sayesinde şu an için her ilimizde bir üniversite yer almakta ve bu üniversiteler yöreye kaynak aktarılmasını sağlayan ve ekonomik canlılığı sürdüren birer otonom yatırım işlevi görmektedir.

Keynesyen Model’in temel varsayımlarından birisi olan otonom yatırım kavramının bir karşılığı olarak üniversitelerin, yöreye getirdiği ekonomik canlılık sayesinde ekonomik beklentileri ve karar birimlerinin “uyarılmış” yatırımlarını etkilediği görülmektedir. Bu çalışmada birbirinden farklı kapasitelere ve tarihçelere sahip olan üç ilçeye kurulmuş olan meslek yüksekokullarının buldukları yörelerdeki beklentiler ve yatırım kararları üzerindeki etkileri anket uygulamaları ile test edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meslek Yüksekokulu, Otonom Yatırım, Uyarılmış Yatırım, Yatırımcı Beklentileri, Rasyonel Beklentiler

ABSTRACT

Higher education institutions provide social and cultural contributions to the regions where they are established. In recent years, the higher education have been used as a way to develop of region besides, the function of education. In this manner, the current policy which are called “ an university for each city” causes to develop the city and they also provide economic sources to the regions and this function gives a life to the regional economy autonomously. Thanks to this policy, the universities are located in each city and these universities are transferring economic resources to the region. It serves as a autonomous investment.

One of the basic assumptions of the Keynesian model is a concept of autonomous investment in return for the economic vitality. In this example, the universities through the region affected by the economic expectations and investment decision makers’ stimulated investments are affected. In this study, three different vocational colleges with different capacities are located in three towns with different histories, and their effects on investments decisions are investigated by using a questionnaire.

Keywords: Vocational School, Autonomous Investment, Stimulated Investment, Investor Expectations, rational expectations

^aÖğr.Gör., Gümüşhane Üniversitesi, İrfan Can Köse MYO, hdag77@hotmail.com

^bDr., Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO

GİRİŞ

1933 yılında sadece Darülfünun'un bir yükseköğretim kurumu olarak hizmet verdiği ülkemizde, bu yılda gerçekleştirilen üniversite reformu ile yükseköğretimde yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Aradan geçen 75 yılın sonunda ülkemizdeki üniversite sayısı 77'ye yükselmiştir (DPT, 2006a). Bu tarihten sonra üniversite sayıları hızla çoğalmış ve bu sayı 2010 yılında açılan 7 üniversite ile birlikte 156'ya yükselmiştir (Kandemir, 2010; www.haberler.gen.al, 2011).

2008 yılına kadar Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin çeşitli alt birimleri olarak faaliyet gösteren Gümüşhane sınırları içindeki yükseköğretim kurumlarının bir rektörlük çatısı altında birleştirilmesiyle Gümüşhane Üniversitesi ortaya çıkmıştır (www.gumushane.edu.tr, 2011). Türkiye'de üniversite öğreniminde her ne kadar nitelik sorunu devam etse de ülkemiz genelindeki üniversitelerin yaygınlaştırılması konusunda önemli mesafeler kat edildiği görülmektedir (DPT, 2006).

Ülke kalkınmasında, refah seviyesinin artmasında ve uluslararası rekabet gücü elde etmede gelişmiş ekonomik yapının büyük önemi vardır. Gelişmiş bir ekonomiye sahip olmanın gerekli ön koşulu ise, üretimi artıracak ve kalkınmayı sağlayacak yeterli ve nitelikli işgücünün varlığıdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, ülke ihtiyaçları doğrultusunda eleman yetiştirmek üzere açılan meslek yüksek okullarının önemi ortaya çıkmaktadır. Bu durum ülke geneli için olduğu kadar bölgesel anlamda da ele alınabilir. Bölgesel ihtiyaçların önceliği dikkate alınarak faaliyete başlatılan ya da planlanan meslek yüksek okullarının kalkınmanın temel itici gücü olması beklenmektedir.

Araştırma, öğretim ve hizmetler, yüksek öğretimin temel fonksiyonları olsa da, yüksek öğretim kurumları, toplumda verimliliğin artması, işsizliğin azalması, bireysel gelirin artması ve bunların sonucunda ülkenin ekonomik gelişiminin sağlanmasıyla birlikte pek çok sosyo-kültürel gelişmeyi de

beraberinde getirmektedir (Görkemli, 2009). Günümüzde üniversitelerin yalnızca yükseköğrenim kurumları olduklarına ilişkin düşünce yerini üniversitelerin ekonomik büyümenin ve kalkınmanın itici gücü olabilecekleri düşüncesine bırakmaya başlamıştır. Üniversitelerin yalnızca kültür üretici bir kurum olmadığı, aynı zamanda bölge için gelir yaratan ve dağıtan bir kurum olduğu sıkça ifade edilmektedir. Üniversitenin bir bölge için endüstriyel ya da altyapısal yatırımlarla eş derecede önemli kalkınma faktörü olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca, artan biçimde yerel ekonomiye istihdam yaratarak ve gelir kazandırarak katkıda bulunan, kentin bütünsel bir parçası, emek piyasasının niteliksel yapısını etkileyen bireyler ve girişimciler için cazibe merkezi işlevi gören, kamusal olanakların bölgesel ağı olarak düşünülmektedir (Özyaba, 1999; Arap, 2010).

Üniversitenin ekonomik işlevi doğrudan ve dolaylı katkılar biçiminde şekillenmektedir. Üniversitenin yerel ekonomiye doğrudan katkıları üniversitenin istihdam yaratması; dolaylı katkıları ise üniversitenin, çalışanlarının ve öğrencilerin yerel ekonomiyi oluşturan unsurlardan mal ve hizmet talebinde bulunmaları olarak sıralanabilir. Üniversitenin ekonomik işlevinin yanı sıra, sosyal gelişme hedeflerinden biri olan bölgelerarası farklılıkları da azaltacağı, bu hizmetin ülkenin az gelişmiş bölgelerinde gerçekleştirilmesi ile düşük gelirli grubun eğitim ve kültür düzeyinin yükseleceği görüşü de öne çıkmaktadır (Arap, 2010).

MATERYAL VE METOD

Çalışmanın literatüre dayalı kısmında, kitap, dergi, tez ve internet taramalarından edinilen veriler temel materyaller olarak kullanılmıştır. Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumu'nun resmi internet sitesindeki veriler, Devlet Planlama Teşkilatı'nın verileri, Gümüşhane Valiliği'nden elde edilen verilerden faydalanılmıştır.

Araştırmanın uygulama bölümünde ise Gümüşhane iline bağlı Kelkit, Şiran ve Köse ilçelerinde, bu ilçelerde açılan yüksekokulların uyarılmış yatırımlar ve yatırımcı beklentilerini

üzerindeki etkilerini ölçmeye yönelik anketler uygulanmıştır. Her üç ilçenin hem büyüklüğü hem de bu ilçelerde yer alan meslek yüksekokulların büyüklüğü ve öğrenci sayısı farklı olduğu için her ilçeye yönelik olarak hazırlanan anketler kısmen farklı içerikli olarak hazırlanmıştır. Özellikle ilçede yatırım yapma potansiyeli olanlara yönelik olarak hazırlanan anketler her ilçe için farklı sayıda hazırlanmıştır.

Her ilçeye uygulanacak olan anket ve anketlerdeki soru sayısı farklıdır. Bunun temel sebebi ilçelerin birbirinden farklı nüfus ve ekonomik büyüklüklere sahip olmasıdır. Her ilçeye uygulanacak anketle elde edilecek anket sayısı/nüfus ve anket sayısı/ekonomik hacim oranlarının birbirine yakın olması hedeflenmek istenmiştir. Bu sayede mantıksal tutarlılığı olan bir örnekleme ulaşılmak istenmiştir. Aşağıda detayları ele alınan nüfus ve ekonomik büyüklük verilerinden hareketle Kelkit için 100 anket hazırlanırken Şiran için 50 anket ve Köse için 35 olmak üzere toplamda 185 anket hazırlanmıştır. Anketler sadece belirli bir sermaye gücü ve yatırım yapma kapasitesi olan deneklere uygulanmıştır. Anketlerin analizi frekans ve yüzde dağılımları esas alınarak yapılmıştır.

Literatür taraması sırasında üniversitelerin bölgedeki yatırımcı beklentisi ve uyarılmış yatırımlar üzerindeki etkilerine ilişkin bir çalışmanın varlığına rastlanmamıştır. Literatürdeki çalışmalar genellikle bu yatırımların ekonomik etkileri üzerine yoğunlaşmıştır. Bu bakımdan bu çalışma bu alandaki önemli bir boşluğu dolduracaktır. Bu çalışmanın literatüre sağlayacağı asıl katkı ise bu tarz eğitim yatırımlarının sahip olduğu ölçeğin, beklentiler ve buna bağlı olarak uyarılmış yatırımlar üzerindeki etkilerini tespit etmek olacaktır. Bu çalışma ile yatırım yapılan yerel çevre ile yapılan yatırım büyüklüğü ve bölgeye gelecek öğrenci sayısı arasındaki oransal ilişkinin yatırım kararlarına yansımaları tespit edilecektir. Bu amaçla aynı il sınırları içerisinde yer alan nüfus ve ekonomik büyüklükleri birbirinden farklı üç ilçeye açılmış olan yüksekokullar inceleme konusu yapılmıştır. Bu ilçelerden birincisi olan Kelkit'te bulunan Kelkit Aydın Doğan MYO, 2002-2003 döneminde eğitim öğretime başlamış şu an

650 öğrenci ile eğitime devam etmektedir. Şiran ilçesi Kelkit'ten daha küçük bir ilçe olup burada açılmış olan Şiran Mustafa Beyaz MYO, 2009-2010 döneminde eğitim öğretime başlamış olup şu an 200 öğrenci ile faaliyetine devam etmektedir. Örneklemin en küçük yerleşim birimi olan Köse ilçesinde ise İrfan Can MYO, 2010-2011 döneminde açılmış olup şu an 181 öğrenci ile faaliyetine devam etmektedir (www.gumushane.edu.tr, 2011).

ÜNİVERSİTELERİN YEREL EKONOMİYE KATKILARI

Üniversitelerin yerel ekonomiye katkıları üzerine pek çok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan elde edilen bulgulara göre üniversitelerin kuruldukları bölgelere dinamik ve statik olmak üzere iki türlü katkısının olduğu görülmektedir (Tuğcu, 2004).

LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Üniversitelerin gerek ülke ekonomisine gerekse buldukları yerel ekonomiye katkılarının yerli ve yabancı literatürde önemli ölçüde tartışıldığı ve konunun oldukça geniş bir yelpazede ele alındığı görülmektedir. Taranan kaynakların önemli bir kısmı üniversite aracılığıyla yaratılan yaşam kalitesini ele alırken kimi çalışmalar da istihdam, gelir ve üretim artışı, vergi geliri artışı, ekonomik canlılık gibi konulara odaklanmıştır. Bazı çalışmaların ise üniversite aracılığıyla yaratılan bilgi birikimi, teknoloji gibi katma değer üzerinden hesaplamalar yaptığı görülmektedir.

Bu çalışmaların iki temel ortak noktasının olduğu görülmektedir. Bunlardan birincisi bu çalışmaların incelenenlerinin tamamının üniversitelerin ekonomik etkileri ve faydalarını ele alıyor olmasıdır. İkincisi ise bu çalışmaların tamamında elde edilen sonuçlar üniversitelerin ülke ve bölge ekonomisine olumlu katkıları olduğu şeklindedir.

Bu çalışmaların başında üniversitelerin yerel ekonomiye katkılarını dolaylı ve dolaysız katkı olarak ikiye ayıran Atik (1999)'ün çalışması gelmektedir. Erkekoğlu (2000) ise yaptığı çalışmada bu etkileri statik ve dinamik etkiler olarak incelemiştir. Kimi çalışmalar ise bu katkıları sosyo ekonomik boyutlarıyla ele almıştır. Bu yöndeki çalışmalar, ekonomik katkıları öğrenci harcamaları ve bu hizmetler

için istihdam edilen personel harcamaları (Ergün, 2003; Tuğcu, 2003; Dulupçu ve Çarıkçı, 2007; Kaşlı ve Serel, 2008; Bilginoğlu vd., 2006) üzerinden incelemiştir. Bu konuda yapılmış çalışmalar içerisinde üniversiteleri; bölgenin eğitim düzeyini geliştirerek bu yolla yerel kaynakları harekete geçiren bir mekanizma olarak (Albeni, 2001) ele alanlar da vardır. Üniversiteleri sürükleyici bir sektör olarak değerlendiren (Ünal, 1994) çalışmaların yanında üniversitelerin çevresel yapılanma üzerindeki etkilerini ele alan çalışmaların (Kavak, 1990) varlığı da görülmektedir.

Bazı çalışmaların ise üniversitelerin farklı işlevleri üzerinde durduğu görülmektedir. Özyaba (1999) ve Işık (2008), üniversitelerin kentleşme üzerine etkilerini ele alan çalışmalar olarak öne çıkmaktadır. Literatür taramasında yöre halkının beklentilerini ve üniversiteye bakışını ele nadir çalışmalardan birisi olan Torun vd. (2009)'un yapmış olduğu çalışma diğerlerinden daha farklı boyutları içermektedir.

Bu alanda yapılmış yabancı çalışmalardan oluşan literatürün yerli literatürden daha zengin olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda da benzer şekilde yaşamın her alanını etkileyen (Charles, 2003) üniversitelerin, yapılan harcamalar yoluyla yöreye giren para ve yaratılan istihdam (Bleaney, 1992; Rawlins, 1992) bakımından ele alındığı görülmektedir. Bazı çalışmalarda üniversitelerin yarattığı refah artışı (Greenspan ve Rosan, 2006) tartışma konusu yapılırken yapılan yatırımları (Caffrey ve Isaacs, 1971) inceleyen çalışmalar da mevcuttur. Üniversitelerin teknolojik yatırımlarla ekonomiye sağladığı katkıları ele alan bir çalışmada (Rosan, 1999) ABD'deki Stanford Üniversitesi'nin kurduğu Silikon Vadisi'nin ABD ekonomisine yıllık katkısı yaklaşık olarak 50 milyar Amerikan Doları olarak hesaplanmaktadır. ABD ölçeğindeki incelemelerin bazılarında (Rosan, 2002), ABD'de İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana yaratılmış olan katma değerinin yarısının üniversitelere dayandırıldığı görülmektedir. Kanada ölçeğinde yapılan bir incelemede (Martin ve Tredau, 1998) ise üniversitelerin ekonomiye sağladığı katkının yıllık 15 milyar Amerikan Doları civarında olduğu hesaplanmaktadır.

Üniversitelerin Buldukları Bölgeye Katkılarının Sınıflandırılması

Günümüz toplumlarında gelişmişliğin önemli göstergelerinden biri de toplumun eğitim düzeyidir. Eğitimin sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmişlik konusunda belirleyiciliği kabul edilmiş bir göstergedir. Özellikle teknolojik gelişmenin ekonomik çıktılara dönüşme kapasitesi bu göstergenin gücünü artırmaktadır. Ayrıca yetişmiş insan gücünün üretimle ortaya çıkarılan katma değer ve verimlilik üzerindeki etkisi tartışılmaz bir öneme sahiptir. Bu bakış açısının bir sonucu olarak gelişmiş Avrupa'da üniversitelerin bir kalkınma aracı olarak benimsendiği ve özellikle kalkınmada geri kalmış bölgelerde üniversitelerin yaygınlaştırılmasına çaba gösterildiği görülmektedir. Ülkemizde de üniversite konusunun benzer bir mantıkla ele alındığı görülmektedir. Gerek Kalkınma Planları için hazırlanan İhtisas Komisyonu Raporları'nda gerekse çeşitli Milli Eğitim Şura'larında bu bakış açısının bir yansıması olarak üniversitelerin geri kalmış bölgelere de kurulması ve buralarda kalkınmanın hızlandırılması hedeflerinden sıklıkla bahsedilmiştir (Özyaba, 1999).

Üniversitelerin buldukları bölgelerde sağlaması istenen değişimlere ilişkin beklentilerin dört ana başlıkta toplandığı görülmektedir. Bunlar (Florax, 1987);

- Bölgesel gelir, bölge ekonomik yapısı ve işgücü hareketliliğinde iyileşme sağlanması gibi ekonomik beklentiler,
- Konut, sağlık olanakları, iletişim ve taşımacılıkta iyileşme gibi sosyal ve fiziksel altyapı beklentileri
- Kültürel etkinliklerin artması, yaşam kalitesinin iyileşmesi gibi sosyal ve kültürel beklentiler
- Eğitime katılma oranında artış, doğum-ölüm oranında değişme, göçün azalması gibi eğitimsel ve demografik beklentiler olarak sıralanabilir.

Bir başka araştırmada ise üniversitelerin sağlayacağı katkılar aşağıdaki başlıklar altında özetlenmiştir (Akçakanat vd. 2010):

- Bölgesel gelir ve istihdam gibi ekonomik değişkenlerde iyileşme sağlanması,
- Sağlık, iletişim, taşımacılık ve refah seviyesinin artması gibi sosyo-kültürel değişkenlerde iyileşme sağlanması,
- Eğitime katılma oranında artış ve göçlerin azalması gibi demografik ve eğitsel değişkenlerde iyileşme sağlanması.

Üniversiteler kuruldukları yöre ekonomisine, çeşitli iktisadi faktörlerin devreye girmesine bağlı olarak çok sayıda katkı sağlanmaktadır. Bu katkılar, temel olarak dinamik ve statik katkılar olarak sınıflanmaktadır (Tuğcu, 2004).

Statik Katkılar

Üretim faktörlerinin miktarında herhangi bir değişiklik meydana getirilmeden ortaya çıkan ekonomik katkılar, statik katkılar olarak tanımlanmaktadır. Bu katkıların genellikle kısa dönemli olduğu görülmektedir. Söz konusu üniversiteler olunca bu katkıları üniversite sayesinde yapılan harcamalar olarak ifade etmek mümkündür (Erkekoğlu, 2000). Literatürde statik katkıların doğrudan, dolaylı ve uyarılmış olarak üç gruba ayrıldığı görülmektedir (Tuğcu, 2004).

Doğrudan Katkılar

Üniversiteler bir hizmet kuruluşu olarak çeşitli harcamalar yapmaktadırlar. Bunun yanında üniversite personeli de kendi bireysel ihtiyaçları için harcamalar yapmaktadır (Tuğcu, 2004). Yöre ekonomisine büyük katkı sağlayan bu harcamalar üniversite dolayısıyla bölgeye giren kaynaklarla yapılmaktadır.

Üniversitelerin bölgelerine sağladığı katkılar doğrudan istihdam ve doğrudan gelir katkıları olarak ikiye ayrılmaktadır (Bilginoğlu vd. , 2002). Üniversitede çalışan tüm personel dolayısıyla ortaya çıkan birinci katkı istihdam katkısı olarak tanımlanmaktadır. Bu personellere ödenen ücret ve maaşlar doğrudan gelir kapsamında ele alınmaktadır. Bunlara üniversite bünyesinde yarı zamanlı çalışan öğrencileri eklemek de mümkündür. Bünyesinde çalışan idari ve akademik personel, yerel ekonomideki doğrudan istihdam katkısıdır. Üniversitede istihdam

edilen personele ödenen ücret ve maaşlar doğrudan gelir kapsamına girmektedir (Çatalbaş, 2007; Atik, 1999; Tuğcu, 2005).

İstihdam yoluyla bölgeye olan katkının temel varsayımlarından birisi ise istihdam edilen personelin önemli bir kısmının yöre insanı olmasıdır. Bu kişiler bölge insanı olduğu için bunların elde ettikleri ücret gelirleri doğrudan bölgede harcanmakta, bu yolla da üniversite nedeniyle bölgeye gelen para doğrudan ekonomik sisteme dahil olmaktadır (Tuğcu, 2004)

Dolaylı Katkılar

Atik (1999:100) dolaylı statik katkıları, “emek dışındaki faktör sahiplerinin üniversiteye yaptıkları satışlar sonucunda ortaya çıkan gelir ve istihdam artışını ifade eder” şeklinde tanımlamaktadır. Dolaylı gelir katkısı, üniversitenin personeline yapılan ödemeler dışındaki harcamalarla ortaya çıkan gelir katkısıdır. Bunların başında üniversitelerin kendi personeli dışındaki kişi ve kuruluşlara çeşitli sebeplerle yaptığı ödemeler gelir. Bunun yanında üniversite öğrencilerinin yapmış olduğu harcamalar da dolaysız gelir katkıları içerisindedir (Atik, 1999; Tuğcu, 2004).

Uyarılmış Katkılar

Uyarılmış katkılar, Keynesyen Çarpan Etkisi ve Hızlandırıcı Prensibi nedeniyle ortaya çıkan gelir ve istihdam artışı olarak tanımlanmaktadır (Bilginoğlu vd., 2002; Tuğcu, 2004). İktisat literatürüne ilk defa R. F. Khan tarafından sokulmuş olan çarpan kavramı, yatırım miktarındaki değişimle istihdam miktarındaki değişim arasındaki fonksiyonel ilişkiyi ifade etmektedir (Keynes, 2008: 105). Keynes’in daha da geliştirerek literatüre Keynesyen Çarpan Etkisi olarak kazandırdığı bu ilişkiye göre bir marjinal tüketim eğilimi değerine bağlı olarak yapılan harcamalar; ekonomide kendisinden daha büyük bir artış yaratmaktadır (Tuğcu, 2004: 6). Üniversiteler üzerine yapılan çalışmaların bazılarında elde edilen bulgulara göre üniversitelerdeki çarpan etkisi oldukça yüksektir. Örneğin turizm endüstrisinde çarpan katsayısı 1,96 civarında iken (Kaşlı ve Serel, 2008) üniversite

öğrencilerinin yaptığı harcamaların çarpan katsayısı 3.06 civarındadır (Görkemli, 2009).

Hızlandırılan Prensibi ise, yapılan tüketim harcamalarının yatırım harcamalarını tetikleyeceği ve ekonomide genişletici bir havanın oluşacağı varsayımı üstüne kuruludur (Keynes, 2008). Bu varsayımları göz önüne alarak yapılan ampirik çalışmalarda üniversitelerin bünyesindeki idari, akademik personel ile öğrencilerin yapacağı harcamaların, ekonominin sahip olduğu marjinal tüketim eğilimi değerine bağlı olarak, yerel ekonomide büyük miktarda bir genişletici etki yarattığı tespit edilmiştir (Tuğcu, 2004; Ergün, 2003).

Bu yönde yapılmış bilimsel çalışmaların bulgularına ihtiyaç duymadan da bu tür yatırımların yapıldığı yörelerde ekonomik canlılığın artacağı kanaati oldukça yaygındır. Aşağıda bu araştırma için yapılan anket uygulamalarının sonuçlarından da görüleceği gibi bölgesine açılan yüksekokulun ekonomik canlılığı artırmayacağını düşünen kimse yoktur.

Dinamik Katkılar

Dinamik katkılar, üretim faktörlerinin niceliğinde bir değişim olmadan üretim ve kişisel refahta ortaya çıkan artışı ifade ederken, statik katkılar ise üretim faktörlerinin niceliğindeki değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan etkileri ifade eder (Tuğcu, 2004; Görkemli, 2009). Yapılan çalışmalar dinamik etkilerin ABD, Kanada gibi gelişmiş ekonomilerde daha belirgin bir şekilde ortaya çıktığını göstermektedir (Tuğcu, 2004).

OTONOM NİTELİKLİ EĞİTİM YATIRIMLARININ YATIRIMCI BEKLENTİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

2000'lerden itibaren devletin bir eğitim politikası olarak üniversite sayısını artırdığı, otonom yatırım niteliğindeki üniversiteleri sosyal gelişmenin yanında bir ekonomik kalkınma aracı olarak değerlendirdiği görülmektedir. Bu bakışın bir yansıması olarak devletin 1950'lerden itibaren üniversiteleri bölgesel eşitsizlikleri giderme aracı olarak kullandığı, üniversiteler aracılığıyla öncelik verilen bölgelere kaynak aktardığı görülmektedir. Son yıllarda açılan

üniversitelerin önemli bir kısmının ekonomik bakımdan diğer bölgelere göre daha geri kalmış olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile Karadeniz Bölgesine yoğunlaşmış olması bu yaklaşımın bir sonucudur (Arap, 2010: 10-16).

Otonom Yatırımlar ve Yatırımcı Davranışına Etkisi

Otonom yatırım, tüketim ve milli gelire bağlı olmadan yapılan yatırımlardır. Otonom yatırımlar devletin uyguladığı makro ekonomik politikalar gereği kâr amacı gütmeyen yaptığı büyük ölçekli yatırımlardır (Ongun ve Çiçek, 2010). Üreticiler, üretime ilişkin kararlarını verirken beklentileri dikkate almak zorundadır. Girişimciler yani üreticiler ve yatırımcılar; ürettiğini arz ettiğinde tüketicilerin bu ürünlere ne ödemeye hazırlandığı konusundaki beklentilerini hesaba katmaktadırlar. Üretime devam edip etmeme kararı da bu beklentilere göre ortaya çıkmaktadır (Keynes, 2008).

Keynes'in devlete, "iş adamlarının beklentilerini etkileme ve onların yatırımlarını güven içerisinde sürdürmesine imkan sağlama" işlevi yüklediği görülmektedir. Bunun yanında Keynesyen para ve maliye politikalarının temel işlevlerinden birisinin de yine yatırımcı beklentisini istenilen yönde etkileme olduğu görülmektedir (Aksoy ve Şahin, 2009).

Çıktı ve Yatırımları Belirleyici Bir Kavram Olarak Beklenti

Piyasa aktörlerinin karar verme süreçlerinde beklentilerin büyük önem taşıdığı görülmektedir. Bilginin tam ve simetrik olduğu varsayımı altında karar birimlerinin beklentileri, verilecek kararı en çok etkileyen faktörlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Piyasa koşullarına güvenin olduğu (tam rekabetin geçerli olduğu) bir piyasanın varlığında özellikle uygulanması taahhüt edilen politikaların, ekonominin genelini harekete geçiren bir beklenti yarattığı görülmektedir (Kara vd., 2009).

İlk defa 1961 yılında literatüre giren ve 1970'lerin gözde teorilerinden (Gaytancıoğlu, 2010: 140) olan rasyonel beklentiler teorisine göre karar birimleri belirli bir süreç içerisinde

kararlarını sistematik olarak oluştururlar. Karar birimleri beklentiği yaratan değişkenle ilgili tüm bilgileri kullanarak süreci etkileyen değişken hakkında bilgi sahibi olurlar ve bu bilgiler ışığında beklentilerini oluştururlar (İslatince, 2002). Bireyler karar verme süreçlerinde istikrarlıdır ve Keynesyen görüşün ileri sürdüğü yanılığıya düşerek sistematik bir hata yapmazlar (Gaytancıoğlu, 2010).

Bu çalışmada rasyonel beklentiler teorisi esas alınırken bilginin tam ve simetrik olduğu varsayımına uygun bir piyasanın varlığı kabul edilmiştir. Ekonomi politikalarının etkinliğini düşüren bilgi eksikliği (Güran ve Oğuz, 2010: 88) göz ardı edilmiştir. Rasyonel beklentiler teorisine yöneltilen eleştirilerin temelinde yer alan “karar biriminin bir ekonomist ve uzman donanımında olması” (İslatince, 2002) değerlendirmesi göz ardı edilmiştir. Çünkü beklentiği oluşturduğu varsayılan yatırım bir otonom yatırım olup, yerel ekonomide yaratacağı canlılık ile ilgili bir fikir yürütmek için uzmanlık gerekmemektedir.

İşletme kararlarının alınması sürecinde ortaya çıkan beklentiler iki grup altında toplanabilmektedir. Bu beklentilerden birincisi üretilecek malın fiyatına ilişkin beklentiler iken ikincisi ise üretilen malların sermaye mallarına dahil edildiğinde gelecekte ortaya çıkacak kazançlara ilişkin beklentilerdir. Bunlardan birincisi kısa dönem beklentiler olarak ifade edilirken sermaye mallarının genişletilmesi ile ilgili ortaya çıkan beklentiler uzun dönemli beklentiler olarak tanımlanabilmektedir. (Keynes, 2008).

İktisat yazınında sıkça bahsedilen bir kavram olan “*beklenti*”, rasyonel beklentiler teorisi ile iktisat bilimindeki doğru yerini bulurken, bu kavram, iktisadi karar birimlerinin beklentileri ile çıkarları arasındaki ilişkiyi açıklayan bir teori olmuştur. Üzerinde oldukça fazla sayıda çalışmalar yapılan rasyonel beklentiler teorisinin ana öğesi olan beklentilerin piyasada iyimserlik veya kötümserlik olarak iki genel havayı oluşturduğu görülmektedir. Türkiye’nin yaşadığı ekonomik krizleri ele alan ampirik bir çalışmada da görüldüğü gibi karar vericilerin davranışlarında beklentilerin iyimser ya da kötümser olması ekonominin gidişatını etkilemektedir (Bildirici ve Bozoklu, 2010).

Uyarılmış Yatırımlar

Uyarılmış yatırımlar, milli gelirden meydana gelen artışların tüketime yönelmesiyle artan tüketimden pay almak için girişimcilerin yaptığı yatırımlardır. Geliri artan bireyler doğal olarak tüketimlerini artırmakta bu da firmaların satışlarına olumlu bir biçimde yansımaktadır. Piyasadaki bu talep artışından pay almak isteyen bireylerin direkt olarak bu artışla ilişkili olarak yaptıkları yatırımlar “uyarılmış yatırımlar” olarak tanımlanmaktadır (Ongun ve Çiçek, 2010).

Yerel ekonomi çevrelerinde yapılan otonom nitelikli yatırımların uyarıcı özelliği, rasyonel beklentiler teorisinin teorik içeriğinde rahatlıkla görülebilir. Bilgi kanallarının doğru işlenmesi sayesinde politikardan eksiksiz bir şekilde haberdar olan karar birimleri elde ettiği bilgileri hesaba katmakta, sistemin işleyişini yakından görmektedirler. Sonuç olarak uygulanan politikanın ekonomik düzenin geneline olumlu katkı yapacağına inanan karar birimleri, ortaya çıkacak karlılıktan pay almak isteyecekler ve kararlarını bu amaca ulaşmak üzere değiştireceklerdir (Gaytancıoğlu, 2010).

KELKİT, ŞİRAN VE KÖSE MESLEK YÜKSEK OKULLARININ BÖLGE YATIRIMLARINI HAREKETE GEÇİRMESİNE İLİŞKİN BULGULAR

Gümüşhane Üniversitesi’ne bağlı olarak farklı tarihlerde kurulmuş olan Kelkit, Şiran ve Köse MYO’larının yerel ekonomideki beklentileri şekillendirerek potansiyel yatırımları olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Bu araştırmanın bazı varsayımları vardır. Bunları aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür;

- Küçük yerleşim birimleri için büyük bir yatırım niteliğindeki MYO’lar bölgelerinde otonom yatırım işlevi görmektedirler.
- MYO’lar dolayısıyla yerel ekonomiye canlılık geleceği şeklindeki beklenti; mevcut ve potansiyel yatırımcıların ortaya çıkacak yeni yapı içerisinde sağlam bir şekilde yer almak için yatırım düşüncelerini gözden geçirmelerine neden olmakta ve bu konuda adım atmalarını sağlamaktadır.

- Yatırım kararlarında açılan MYO'nun büyüklüğünün çok önemli etkisi vardır. Eğer yapılan okul, ilçe ölçeğine göre yeterliyse ya da büyükse yatırımlar artmakta, okulun büyüklüğü ilçe ölçeği yanında önemsiz görülürse yatırım beklentileri ve kararları da olumsuz etkilenmektedir.
- Öğrenci sayısı arttıkça yatırımcının ikna olma süreci hızlanmaktadır. Yatırımlar üzerindeki asıl uyarıcı etkinin öğrenci sayısı olduğu düşünülmektedir.
- İlçelere açılan okulların ilçe nüfusuyla oranının belli bir seviyeyi geçmesi gerekmektedir. Bu sağlanamadığı takdirde yatırımlar harekete geçmeyecektir.

Bölge Hakkında Bilgiler

Bu ilçelerden Kelkit nüfusu en büyük ilçe olup DPT verilerine göre 2004 yılında ilçelerin nüfus büyüklüğü sıralamasında Türkiye genelinde 206. sıradadır. Şiran 493. sırada yer alırken Köse 609. sırada yer almaktadır. İlçedeki ekonomik kapasiteyi gösteren bir ölçü olarak değerlendirdiğimiz "Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı" sıralamasında Kelkit 456. sırayı alırken Şiran 549. sırayı Köse ise 765. sırayı almaktadır (Dinçer ve Özarslan, 2004: 169). Görüldüğü gibi ilçelerin gelişmişlik sırası Kelkit, Şiran ve Köse şeklindedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2010 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 2010 yılsonu itibarıyla Kelkit'in ilçe merkezinin nüfusu 13.784 iken belde ve köylerle birlikte nüfusunun tamamı 39.547'dir. Şiran'ın ilçe nüfusu 8.207 iken toplam nüfusu 17.600, Köse'nin merkez nüfusu 3.162 iken toplam nüfusu 7.265'tir (TÜİK, www.tuik.gov.tr, Erişim: 25.05.2011). Görülüyor ki söz konusu ilçelerin tamamı 2004 yılına göre çok önemli bir nüfus kaybı yaşamışlardır.

Çizelge 1. Kelkit, Şiran ve Köse İlçelerinin 2010 Yıl Sonu Nüfus Verileri (www.tuik.gov.tr, 2011)

Gümüşhane	İlçe Merkezi	Belde ve Köylerin Toplamı	İlçenin Genel Toplamı
Kelkit	13.784	25.763	39.547
Şiran	8.207	9.393	17.600
Köse	3.162	4.103	7.265
Toplam	25.153	39.259	64.412

Çizelge 2. Gümüşhane İli ve İlçelerinin Sosyo Ekonomik Göstergeleri (Dinçer ve Özaslan, 2004)

	Merkez	Kelkit	Köse	Şiran
Nüfus	46.656 (297)	63.510 (206)	19.428 (609)	26.397 (493)
Şehirleşme Oranı (%)	64,88 (133)	30,06 (650)	41,97 (433)	45,37 (366)
Nüfus Artış Hızı (%)	-1,03 (529)	29,08 (97)	26,58 (108)	-1,82 (539)
Nüfus Yoğunluğu	26 (681)	44 (468)	41 (499)	28 (641)
Nüfus Bağımlılık Oranı (%)	55,46 (504)	65,23 (270)	65,07 (273)	70,51 (185)
Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü	4,61 (523)	6,16 (189)	6,75 (120)	5,25 (363)
Tarım Sektöründe Çalışanların Oranı (%)	56,37 (697)	83,54 (167)	81,71 (222)	78,31 (342)
Sanayi Sektöründe Çalışanların Oranı (%)	5,56 (313)	2,01 (658)	1,61 (716)	1,36 (754)
Hizmet Sektöründe Çalışanların Oranı (%)	38,07 (134)	14,45 (674)	16,68 (573)	20,33 (421)
İşsizlik Oranı (%)	8,77 (177)	5,15 (433)	6,54 (314)	7,53 (248)
Okur Yazar Oranı (%)	91,17 (112)	86,24 (385)	89,36 (195)	83,09 (559)
Bebek Ölüm Oranı (%)	27,84 (732)	26,10 (768)	19,30 (835)	54,86 (138)
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL)	87.687 (180)	14.308 (685)	9.940 (756)	21.994 (582)
Vergi Gelirinin Ülke İçindeki Payı (%)	0,0186 (215)	0,0048 (456)	0,0009 (765)	0,0031 (549)
Tarımsal Üretimin Ülke İçindeki Payı (%)	0,0397 (522)	0,0436 (507)	0,0195 (666)	0,0358 (541)

Not: Parantez içindeki rakamlar ilçenin ilgili göstergeye göre 872 ilçe içindeki sırasını göstermektedir.

Çalışmaya konu olan ilçeler ile Gümüşhane merkeze ait bilgiler yukarıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge incelendiğinde, şehirleşme oranının özellikle Kelkit'te çok düşük düzeyde olduğu görülecektir. Nüfus artış hızları ise ilgili yılın verilerinden anlaşıldığına göre, Gümüşhane merkezde ve Şiran'da negatif değerdedir. Yine çizelgeden de görüldüğü gibi bahsedilen üç ilçede tarımda çalışanların oranı oldukça yüksek, sanayide çalışanların oranı ise oldukça düşüktür.

Uygulama Sonuçları

Çizelge 3. Eğitim Düzeyi

	ŞİRAN		KELKİT		KÖSE	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
İlkokul	0	0,00	2	5,71	1	4,35
Ortaokul	2	4,55	4	11,43	4	17,39
Lise	31	70,45	23	65,71	16	69,57
Üniversite	11	25,00	6	17,14	2	8,70
TOPLAM	44	100	35	100,00	23	100

Anket çalışmasına Kelkit ilçesinden 37, Köse ilçesinden 27 ve Şiran'dan da 45 kişi olmak üzere toplam 109 kişi katılmıştır. Katılımcılar mevcut yatırımları olan ya da yatırım yapma eğiliminde olan kişilerden tesadüfî örnekleme yoluyla seçilmiştir. Ankete katılanların kişilerin demografik özelliklerine ilişkin bulgulara bakıldığında, katılımcıların tamamının erkeklerden oluştuğu görülecektir.

Eğitim düzeyine ilişkin bulgular aşağıdaki çizelgede özetlenmektedir.

Çizelge an da görüldüğü gibi her üç ilçeden de ankete katılanların büyük bir kısmı lise mezunudur. Bununla birlikte, Şiran ilçesinden ankete katılanların eğitim düzeyi diğer iki ilçeden nispeten yüksektir. Üniversite mezunu katılımcıların oranı Şiran'da % 25, Kelkit'te yaklaşık % 17 ve Köse'de ise yaklaşık % 9 olarak tespit edilmiştir. Şiran'da ilkökul mezunu katılımcı bulunmazken, Kelkit'te yaklaşık % 8 ve Köse'de ise yaklaşık % 4 oranında ilkökul mezunu katılımcı bulunmaktadır.

Ankete katılanların yıllık ortalama gelirlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede verilmiştir. Kelkit'te ankete cevap vermeyen 12 kişi, Şiran'da 11 ve Köse'de de 7 kişi bulunmaktadır.

Çizelge 4. Yıllık Ortalama Gelir

Yıllık Gelir	ŞİRAN		KELKİT		KÖSE	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
6.500 TL	0	0,00	0	0,00	1	5,00
10.000 TL	4	11,76	1	4,00	3	15,00
12.000 TL	0	0,00	3	12,00	0	0,00
15.000 TL	5	14,71	2	8,00	1	5,00
17.000 TL	0	0,00	0	0,00	1	5,00
18.000 TL	1	2,94	1	4,00	1	5,00
20.000 TL	4	11,76	3	12,00	4	20,00
25.000 TL	10	29,41	6	24,00	3	15,00
30.000 TL	2	5,88	1	4,00	2	10,00
35.000 TL	2	5,88	1	4,00	0	0,00
36.000 TL	2	5,88	1	4,00	0	0,00
40.000 TL	1	2,94	0	0,00	0	0,00
45.000 TL	2	5,88	0	0,00	0	0,00
50.000 TL	0	0,00	2	8,00	0	0,00
55.000 TL	0	0,00	0	0,00	1	5,00
60.000 TL	1	2,94	0	0,00	1	5,00
100.000 TL	0	0,00	2	8,00	2	10,00
150.000 TL	0	0,00	2	8,00	0	0,00
TOPLAM	34	100,00	25	100,00	20	100,00

Çizelgeden da görüldüğü gibi Şiran'da yıllık ortalama geliri 25.000 TL olan kişiler en yüksek frekansa sahip ve ankete cevap veren kişilerin yaklaşık % 29'unu oluşturmaktadır. Kelkit'te de en yüksek frekans yıllık ortalama geliri 25.000 TL olan kişilere ait ve toplam içinde % 24 paya sahiptir. Köse'de ise en sık rastlanan frekans 20.000 TL yıllık ortalama gelir elde edenlere ait ve toplam içinde % 20'lik kısmı oluşturmaktadır. Şiran'da yıllık ortalama 100.000 TL ve üzerinde geliri bulunduğunu belirten kişi bulunmazken, Kelkit'te % 16 ve Köse'de de % 10 oranında katılımcı bulunmaktadır. Şiran'dan ankete katılanların yıllık ortalama geliri 25.000 TL, Kelkit'ten ankete katılanların yıllık ortalama geliri 33.654 TL ve Köse'den ankete katılanların yıllık ortalama geliri 30.825 TL'dir.

İlçede okulun açılmış olmasının ilçenin ekonomik hayatını olumlu yönde etkileyip etkilemediğini belirlemeye yönelik soruya ilişkin cevaplar aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge: 1.5. Okulun İlçe Ekonomisine Etkisi

	ŞİRAN		KELKİT		KÖSE	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Kesinlikle Katılmıyorum	3	6,82	1	2,78	0	0,00
Katılmıyorum	0	0,00	2	5,56	0	0,00
Kısmen Katılıyorum	5	11,36	12	33,33	1	3,70
Katılıyorum	7	15,91	8	22,22	9	33,33
Kesinlikle Katılıyorum	29	65,91	13	36,11	17	62,96
TOPLAM	44	100,00	36	100,00	27	100,00

Faaliyetteki Meslek Yüksek Okulunun ilçeye ekonomik katkısının belirlenmesine ilişkin soruya ankete katılanların büyük bir çoğunluğu olumlu cevap vermişlerdir. Şiran'daki katılımcıların önemli bir kısmı (yaklaşık % 66), okulun ilçe ekonomisine "kesinlikle" etkisi olduğunu düşünmektedir. Köse'de okulun ilçe ekonomisine "kesinlikle" etkisi olduğunu düşünenlerin oranı ise yaklaşık % 63'tür. Ancak Kelkit'teki katılımcıların yaklaşık % 36'sı okulun ilçe ekonomisine "kesinlikle" etkisi olduğunu ifade etmiştir. Şiran'da okulun ilçe ekonomisine "kesinlikle etkisi olmadığını düşünenlerin oranı yaklaşık % 8 iken bu oran Kelkit'te yaklaşık % 3 düzeyindedir. Köse'de ise ankete katılanlardan okulun ilçe ekonomisine "kesinlikle etkisi olmadığını düşünen kimse bulunmamaktadır. Çok küçük ve yatırım yapacak alanın neredeyse hiç olmadığı Köse'de ilçeye gelecek öğrencinin ilçeye önemli getirilerinin olacağı konusunda herkes hemfikirdir.

Şiran ve Kelkit'te açılan okulun yatırımcının ekonomik durumunu olumlu etkileyip etkilemeyeceğini belirlemeye yönelik soruya ilişkin cevaplar aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 6. Okulun Yatırımcının Ekonomik Durumuna Etkisi

	ŞİRAN		KELKİT	
	Frekans	%	Frekans	%
Kesinlikle Katılmıyorum	5	11,36	4	11,43
Katılmıyorum	3	6,82	5	14,29
Kısmen Katılıyorum	12	27,27	13	37,14
Katılıyorum	9	20,45	7	20,00
Kesinlikle Katılıyorum	15	34,09	6	17,14
TOPLAM	44	100,00	35	100,00

Şiran ve Kelkit'te ankete katılanların verdikleri cevaplar incelendiğinde, okulun yatırımcıların ekonomik durumlarına etkisinin fazla olmadığı anlaşılmaktadır. Okulun yatırımcının ekonomik durumuna "kesinlikle etkisi olduğunu

düşünenlerin oranı Şiran'da yaklaşık % 34 düzeyinde iken, Kelkit'te bu oran çok daha düşük düzeyde ve yaklaşık % 17 olarak gerçekleşmiştir. Okulun yatırımcının ekonomik durumuna "kesinlikle etkisi olmadığını düşünenlerin oranı ise her iki ilçede de yaklaşık % 11 düzeyindedir. İlçenin ekonomik durumuna önemli katkıları olduğunu düşünen yatırımcıların kendilerine okulun fazla ekonomik katkı sağlamadığını düşünceleri çelişkili bir sonuç olarak görülebilir. Bu durum, yatırımcıların öğrenci ihtiyaç ve beklentilerini konu alan alanların dışında faaliyet göstermeleri ile açıklanabilir.

Köse ilçesinde mevcut öğrenci sayısının, ilçe ekonomisini harekete geçirmeye yeterli olup olmadığını belirlemeye yönelik anket sorusuna verilen cevaplar aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 7. Köse'de Planlanan Öğrenci Sayısının İlçe Ekonomisine Etkisi

	KÖSE	
	Frekans	%
Evet	16	59,26
Hayır	11	40,74
TOPLAM	27	100,00

Çizelgeden de görüldüğü gibi Köse'deki Meslek Yüksekokulunun öğrenci sayısının ilçe ekonomisine etkisinin olduğunu düşünenlerin oranı yaklaşık % 60'tır.

Şiran ve Kelkit ilçelerindeki Meslek Yüksek Okullarının yarattığı ekonomik canlılıktan istifade etmek için yatırım yapmayı düşünüp düşünmediklerini belirlemeye yönelik soruya ilişkin yatırımcıların verdikleri cevaplar aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 8. Okulun Yarattığı Ekonomik Canlılık Nedeniyle Yatırım Yapacağı

	ŞİRAN		KELKİT	
	Frekans	%	Frekans	%
Kesinlikle Katılmıyorum	10	22,73	8	23,53
Katılmıyorum	3	6,82	7	20,59
Kısmen Katılıyorum	8	18,18	11	32,35
Katılıyorum	12	27,27	5	14,71
Kesinlikle Katılıyorum	11	25,00	3	8,82
TOPLAM	44	100,00	34	100,00

Çizelgeden de görüleceği gibi Şiran’da okulun yarattığı ekonomik canlılık nedeniyle “kesinlikle yatırım yapacak” olan yatırımcıların oranı % 25, Kelkit’te ise bu oran çok düşük ve yaklaşık % 9 düzeyindedir. Kelkit’te öğrenci sayısının 650 ve Şiran’da öğrenci sayısının 200 kişi olmasına karşın çıkan bu sonuç varsayımlar açısından bir çelişkiye neden olmaktadır. Öğrenci sayısı çok daha fazla olan Kelkit’teki yatırımcıların daha fazla yatırım yapması beklenirken bu gerçekleşmemektedir. Bu çelişkinin temel nedeni, Kelkit’teki yatırımcıların alternatif yatırım alanlarının çeşitliliği ve öğrenci sayısının yatırım için yeterli görülmemesi ile açıklanabilir. Okulun yarattığı ekonomik canlılık nedeniyle kesinlikle yatırım yapmayı düşünmeyenlerin oranı her iki ilçede de birbirine yakın ve yaklaşık % 23 düzeyindedir.

Yatırım yapmak için öğrenci sayısının yeterli olup olmadığının belirlenmesine ilişkin anket sorusuna verilen cevaplar aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 9. Okulun Mevcut Öğrenci Sayısı Şiran ve Kelkit İçin Yeterlidir

	ŞİRAN		KELKİT	
	Frekans	%	Frekans	%
Kesinlikle Katılmıyorum	35	79,55	13	39,39
Katılmıyorum	7	15,91	5	15,15
Kısmen Katılıyorum	2	4,55	7	21,21
Katılıyorum	0	0,00	6	18,18
Kesinlikle Katılıyorum	0	0,00	2	6,06
TOPLAM	44	100,00	33	100,00

Hem Şiran’da hem de Kelkit’te okulun mevcut öğrenci sayısı yatırımcılar için yeterli görülmemektedir. Özellikle Şiran’da mevcut öğrenci sayısını “kesinlikle yetersiz” olarak gören yatırımcıların oranı çok yüksek düzeydedir (yaklaşık % 80). Kelkit’te ise öğrenci sayısını “kesinlikle yetersiz” olarak gören yatırımcıların oranı Şiran’dan daha düşük düzeydedir (yaklaşık % 39). Şiran’da okulun öğrenci sayısını “kesinlikle yeterli” gören yatırımcı bulunmazken, Kelkit’te öğrenci sayısını “kesinlikle yeterli” bulan yatırımcıların oranı sadece % 6’dır. Şiran’da öğrenci sayısının yetersiz bulunmasına karşın yine de yatırım yapma isteğinin yüksek olması ilçede farklı alanlarda yatırım yapma seçeneğinin az olmasıyla açıklanabilir.

Köse’de ise yatırımcıların öğrenci sayısına bağlı beklentileri oldukça yüksektir. Köse’nin ekonomik potansiyelini harekete geçirebilmesi için gerekli olan öğrenci sayısına ilişkin anket sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 10. Köse'nin Ekonomik Potansiyelinin Harekete Geçebilmesi İçin Gereken Öğrenci Sayısı

	KÖSE	
	Frekans	%
0-250	0	0,00
250-500	6	22,22
500-750	7	25,93
750-1.250	7	25,93
1.250 ve Üzeri	7	25,93
TOPLAM	27	100,00

Çizelgeden de görüldüğü gibi ekonomik potansiyelin harekete geçirilmesi için beklenen öğrenci sayısı ile mevcut öğrenci sayısı arasında büyük bir fark bulunmaktadır. Köse'de yatırımcıların 250'den fazla öğrencinin halinde bulunması halinde yatırım yapma eğiliminde olacakları belirlenmiştir. İlçede 500 ve üzeri öğrenci olması gerektiğini düşünen yatırımcıların oranı yaklaşık % 78 gibi çok yüksek bir orandadır. Köse'de beklenen öğrenci sayısının nüfusa göre oranının yüksek seyretmesi, ilçede yatırım yapacak başka alanın olmaması ve gelecek öğrencinin ilçenin en önemli gelir kaynağı olacağına inanılmasıyla açıklanabilir.

Okullardaki mevcut öğrenci sayısının daha fazla olması durumunda yatırımcıların yatırım yapma eğiliminde değişiklik ortaya çıkıp çıkmayacağını belirlemeye yönelik soruya verilen cevapların sonuçları aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir. Bu soruya verilen cevaplar, yatırımlarla okuldaki öğrenci sayısı arasında ilişkinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Çizelge 11. Şiran ve Kelkit'teki Öğrenci Sayısı Daha Fazla Olmasının Yatırıma Etkisi

	ŞİRAN		KELKİT	
	Frekans	%	Frekans	%
Kesinlikle Katılmıyorum	2	4,55	2	6,06
Katılmıyorum	1	2,27	5	15,15
Kısmen Katılıyorum	8	18,18	4	12,12
Katılıyorum	12	27,27	9	27,27
Kesinlikle Katılıyorum	21	47,73	13	39,39
TOPLAM	44	100,00	33	100,00

Ankete katılanların verdiği cevaplardan da anlaşıldığı gibi Şiran ve Kelkit'te öğrenci sayısının daha fazla olması yatırımları etkileyeceği görülmektedir. Şiran'da ankete katılanların yaklaşık % 48'i, mevcut öğrenci sayısından daha fazla öğrenci olması durumunda "kesinlikle" yatırım yapmayı düşündüklerini ifade etmektedir. Kelkit'te ise öğrenci sayısının artması durumunda "kesinlikle" yatırım yapmayı düşünenlerin oranı yaklaşık % 39'dur. Öğrenci sayısındaki artışın yatırım yapma eğilimine "kesinlikle" etkisi olmadığını düşünenlerin oranı Şiran'da yaklaşık % 5, Kelkit'te ise yaklaşık % 6 gibi çok düşük düzeydedir.

Köse ilçesinde Meslek Yüksek Okulunun açılmış olmasının ortaya çıkaracağı ekonomik canlılık nedeniyle yatırım yapılıp yapılmayacağına ilişkin soruya verilen cevapların sonuçları aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 12. Köse’de MYO Açılmasının Ortaya Çıkaracağı Ekonomik Canlanmanın Yatırım Kararına Etkisi

	KÖSE	
	Frekans	%
Evet	22	81,48
Hayır	0	0,00
Kararsızım	5	18,52
TOPLAM	27	100,00

Çizelgeden de açıkça görüldüğü gibi Köse’de MYO’nun açılması sonucu ortaya çıkacak ekonomik canlılık nedeniyle yatırım yapmayı düşünenlerin oranı oldukça yüksektir (yaklaşık % 82). Ekonomik canlanmaya bağlı olarak yatırım yapmayacağını ifade eden katılımcı bulunmazken, kararsız yatırımcıların oranı yaklaşık % 19 olarak belirlenmiştir.

Yatırım kararı için Şiran ve Kelkit Meslek Yüksek Okulunun mevcut öğrenci sayısının yeterli olup olmadığını belirlemeye yönelik anket sorusuna ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge 13. Okuldaki Öğrenci Sayısı Yatırım Yapmak İçin Yeterlidir

	ŞİRAN		KELKİT	
	Frekans	%	Frekans	%
Kesinlikle Katılmıyorum	31	70,45	13	37,14
Katılmıyorum	7	15,91	8	22,86
Kısmen Katılıyorum	4	9,09	5	14,29
Katılıyorum	1	2,27	5	14,29
Kesinlikle Katılıyorum	1	2,27	4	11,43
TOPLAM	44	100,00	35	100,00

Şiran ve Kelkit’te Meslek Yüksek Okulu öğrenci sayılarının ilçe için yeterli olup olmadığını gösteren Çizelge 9’daki sonuçlar, öğrenci sayılarının yatırım için yeterli olup olmadığını belirlemeye yönelik anket sorusunun sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Mevcut öğrenci sayılarının yatırım yapmak için “kesinlikle yeterli olmadığını düşünenlerin oranı Şiran’da yaklaşık % 70 iken, bu oran Kelkit’te daha düşük düzeyde ve yaklaşık % 37 olarak belirlenmiştir. Yatırım yapmak için okuldaki öğrenci sayılarının “kesinlikle yeterli olduğunu düşünen yatırımcıların oranı Kelkit’te yaklaşık % 11 iken, bu oran Şiran’da çok düşük düzeyde ve yaklaşık % 3 olarak tespit edilmiştir.

Şiran ve Kelkit’te Meslek Yüksek Okullarının açıldığı yılda yatırımcıların yatırım kararlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge 14. Okul İlk Açıldığında Öğrenci Sayısının Düşük Olmasının Yatırım Kararına Etkisi

	ŞİRAN		KELKİT	
	Frekans	%	Frekans	%
Yatırım yapmayı hiç düşünmedim	26	63,41	13	40,63
Öğrenci sayısı artar beklentisiyle küçük bir yatırımın ileride işe yarayacağını düşündüm	7	17,07	13	40,63
Benim için önemli sayılabilecek bir miktarda yatırım yaptım	6	14,63	6	18,75
Diğer	2	4,88	0	0,00
TOPLAM	41	100,00	32	100,00

Çizelgeden de görüldüğü gibi Şiran’da Meslek Yüksek Okulu açıldığı dönemde yatırımcıların çok büyük bir kısmı (yaklaşık % 64), öğrenci sayısı düşük olduğu için hiç yatırım yapmayı düşünmediklerini ifade etmişlerdir. İlk yıl Kelkit’te hiç yatırım yapmayı düşünmeyen

yatırımcıların oranı yaklaşık % 41 olarak belirlenmiştir. Yatırımcı için önemli sayılabilecek yatırımın ilk yıl yapıldığını belirtenlerin oranı ise Şiran'da yaklaşık % 15 ve Kelkit'te yaklaşık % 19 olarak tespit edilmiştir. Sonuçta her iki ilçede de ilk yıl yatırım yapıldığı anlaşılmakta ama yatırımcıların öğrenci sayısını bir ölçü olarak ele aldıkları görülmektedir.

Şiran ve Kelkit'te zaman içerisinde öğrenci sayısındaki artışın yatırımcı davranışını hangi yönde etkilediğine ilişkin sonuçlar aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 15. Şiran ve Kelkit'teki Öğrenci Sayısının Zaman İçerisindeki Artışının Yatırımcı Kararına Etkisi

	ŞİRAN		KELKİT	
	Frekans	%	Frekans	%
Yatırım yapmayı hiç düşünmedim	16	37,21	8	24,24
Küçük de olsa yeni bir yatırım planladım/yaptım	19	44,19	18	54,55
Benim için önemli miktarda bir yatırım yaptım	5	11,63	7	21,21
Diğer	3	6,98	0	0,00
TOPLAM	43	100,00	33	100,00

Çizelgeden de görüldüğü gibi öğrenci sayısındaki artışın yatırım kararına etkisi olmadığını ifade edenlerin oranı Şiran'da yaklaşık % 37 iken, bu oran Kelkit'te çok daha düşük düzeyde ve yaklaşık % 24 olarak gerçekleşmiştir. Öğrenci sayısındaki artışa bağlı olarak Şiran'daki yatırımcıların yaklaşık % 63'ü yatırım yaptığını ya da planladığını ifade ederken, Kelkit'teki yatırımcıların % 76'sı yatırım yaptığını ya da planladığını ifade etmiştir. Öğrenci sayısı düşük olduğu için Şiran'da Çizelge 4.14'te görüldüğü gibi yatırımcıların % 63'ü yatırım yapmayı hiç düşünmezken öğrenci sayısındaki artışa bağlı olarak bu oran % 37'ye düşmüştür. Kelkit'te aynı çizelgelerde görüleceği gibi başlangıçta % 24 olan yatırım yapmayı düşünmeyenlerin

oranı öğrenci sayısındaki artışa bağlı olarak % 13'e düşmektedir.

Şiran ve Kelkit'te önümüzdeki dönemde yatırımcıların planladıkları yatırım tutarlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 16. Şiran ve Kelkit'te Planlanan Ekonomik Yatırımın Tutarı (ŞİRAN)

	ŞİRAN		KELKİT	
	Frekans	%	Frekans	%
0-50 bin TL	21	72,41	11	39,29
50-150 bin TL	0	0,00	4	14,29
150-250 bin TL	1	3,45	12	42,86
250 ve Üstü	7	24,14	1	3,57
TOPLAM	29	100,00	28	100,00

Çizelgeden de görüldüğü gibi Şiran'da planlanan yatırımların önemli bir kısmı (yaklaşık % 72) 50 bin TL'den azdır. 250 bin TL ve üzeri yatırım planı olduğunu ifade eden yatırımcıların oranı ise yaklaşık % 24 düzeyindedir. Kelkit'teki yatırımcıların yaklaşık % 39'u 50 bin TL'den az yatırım planlarken, yaklaşık % 43'ü 150-250 bin TL arasında yatırım yapmayı planlamaktadır. 250 bin TL ve üzeri yatırım planlayanların oranı ise yaklaşık % 4 düzeyindedir. Çizelge genel olarak değerlendirildiğinde, Kelkit'teki yatırımcıların planlanan ortalama yatırım tutarlarının Şiran'daki yatırımcılardan nispeten yüksek olduğu görülecektir.

Kelkit'te Meslek Yüksek Okulu açıldığında yapılan yatırımların bugünkü yaklaşık değerlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 17. Kelkit'te Meslek Yüksek Okulu Açıldığında Yapılan Yatırım Tutarının Bugünkü Yaklaşık Değeri

KELKİT		
	Frekans	%
0-50 bin TL	12	50,00
50-150 bin TL	9	37,50
150-250 bin TL	3	12,50
TOPLAM	24	100,00

Ankete cevap veren yatırımcıların % 50'si, okulun ilk açıldığında yaptıkları yatırım tutarının 50 bin TL'den az olduğunu belirtmiştir. 50-100 bin TL yatırım yapan yatırımcıların oranı % 37,5 ve 150-250 bin arasında yatırım yapanların oranı ise % 12,5 olarak belirlenmiştir. Çizelge 16 ve Çizelge 17 birlikte değerlendirildiğinde ilk yılda yapılan yatırımların, şimdiki yatırımlardan ya da yatırım planlarından daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. 2003 yılında eğitim-öğretime başlayan Kelkit Meslek Yüksek Okulu'na bağlı olarak yapılan yatırımlar, özellikle okul faaliyete başladıktan 5 yıl sonra artış göstermiş ve yatırımların yaklaşık % 55'i bahsedilen dönemde gerçekleştirilmiştir. Okulun faaliyete başladığı dönemde yatırım yapanların oranı ise yaklaşık % 10 olarak tespit edilmiştir.

Köse ilçesinde ankete katılan yatırımcıların planladığı yatırımların, yatırım türlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 18. Köse'de Planlanan Yatırımın Türü

KÖSE		
	Frekans	%
Yeni Yatırım	7	25,93
Genişleme Yatırımı	9	33,33
Her ikisi	11	40,74
TOPLAM	27	100,00

Çizelgeden de görüldüğü gibi Köse'de planlanan yatırımların yaklaşık % 26'sı yeni yatırım, yaklaşık % 33'ü genişleme yatırımı ve yaklaşık % 41'i de genişleme ve yeni yatırımdır. Bu yatırımların finansman yöntemleri ise aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 19. Köse'de Planlanan Yatırımın Finansmanı

KÖSE		
	Frekans	%
Özkaynak	8	29,63
Yabancı Kaynak	4	14,81
Özkaynak ve Kredi	15	55,56
TOPLAM	27	100,00

Çizelgeden de görüldüğü gibi Köse'de planlanan yatırımların finansman kaynağı olarak yatırımcıların yaklaşık % 30'u öz kaynaklarla, yaklaşık % 15'i yabancı kaynaklarla ve yaklaşık % 56'sı da hem öz kaynak hem de yabancı kaynaklarla yatırımlarını finanse edeceğini belirtmişlerdir.

Öğrenci sayısındaki değişimin yatırımları etkileyip etkilemediğini belirlemek için düzenlenen anket sorusuna Köse ilçesindeki yatırımcıların verdikleri cevaplar aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir.

Çizelge 20. Öğrenci Sayısındaki Değişiklik Durumunda Köse'deki Yatırımcıların Yatırım Eğilimi

	KÖSE					
	250 Öğrenci		650 Öğrenci		1.200 Öğrenci	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
0-50 bin TL	11	42,31	6	22,22	1	3,70
50-100 bin TL	8	30,77	12	44,44	7	25,93
100-200 bin TL	5	19,23	6	22,22	12	44,44
200-500 bin TL	2	7,69	1	3,70	4	14,81
500 bin ve üstü	0	0,00	2	7,41	3	11,11
TOPLAM	26	100	27	100,00	27	100

250 öğrenci olması durumunda 50 bin TL veya daha az yatırım yapmak isteyen yatırımcıların oranı yaklaşık % 42 iken, öğrenci sayısının 650 olması halinde bahsedilen tutarda yatırım yapmak isteyenlerin oranı yaklaşık % 22'ye gerilemektedir. Öğrenci sayısının 1.200 olması halinde ise 50 bin TL veya daha az yatırım yapmak isteyen yatırımcıların oranı yaklaşık % 4'e düşmektedir. 250 öğrenci olması halinde 500 bin TL ve üzerinde bir yatırım yapacağını ifade eden yatırımcı bulunmazken, öğrenci sayısının 650'ye çıkması durumunda bu miktarda yatırım yapacakların oranı yaklaşık % 8'e, 1.200 öğrenci olması durumunda ise % 11'e yükselmektedir. Özetle öğrenci sayısının artışına bağlı olarak yapılacak yatırım tutarında da artış ortaya çıkmaktadır.

Yapılan yatırım tutarının önemli bir kısmının (% 65) 50 bin TL ve daha az olduğu Şiran ilçesinde, yatırımların yapılabilmesi için beklenen öğrenci sayıları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 21. Şiran'da Yatırımların Harekete Geçmesi İçin İlçeye Gelen Öğrenci Sayısına İlişkin Beklenti

	ŞİRAN	
	Frekans	%
En az 200 olması gerekir	0	0,00
En az 200-400 arasında olması gerekir	3	6,82
En az 400-750 arasında olması gerekir.	14	31,82
750'den fazla	27	61,36
TOPLAM	44	100,00

Şiran'da yatırımlar için gerekli öğrenci sayısının en az 200 olmasını isteyen yatırımcı bulunmazken, en az 200-400 öğrenci olması gerektiğini düşünenlerin oranı yaklaşık % 7, en az 400-750 öğrenci olması gerektiğini düşünenlerin oranı yaklaşık % 33 ve 750'den fazla öğrenci olması gerektiğini düşünen yatırımcıların oranı ise yaklaşık % 61 olarak belirlenmiştir.

Kelkit'te yatırım için beklenen öğrenci sayısı Şiran'dan oldukça yüksektir. Yatırımların harekete geçebilmesi için beklenen öğrenci sayılarına ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge 22. Kelkit'te Yatırımların Harekete Geçmesi İçin Beklenen Öğrenci Sayısı

KELKİT		
Öğrenci Sayısı	Frekans	%
650	2	5,71
1.000	9	25,71
1.200	2	5,71
1.500	5	14,29
1.750	1	2,86
2.000	7	20,00
2.500	1	2,86
5.000	5	14,29
6.500	1	2,86
Diğer (Fakülte)	2	5,71
TOPLAM	35	100,00

Yatırımlar için 650 öğrenciyi yeterli bulan yatırımcıların oranı sadece yaklaşık % 6'dır. Yatırımlar için 1.000 öğrenci olmasını düşünenlerin oranı en yüksek frekansa sahiptir ve oran olarak da yaklaşık % 26 düzeyindedir. 1.500 ve 5.000 öğrenci olması gerektiğini düşünenlerin oranı ise yaklaşık % 14 olarak belirlenmiştir. 6.500 öğrenci olması gerektiğini ifade edenlerin oranı ise yaklaşık % 3 düzeyindedir. Bunun dışında yatırımların harekete geçmesi için ilçede fakülte olması gerektiğini düşünen yatırımcıların oranı da yaklaşık % 5,71 olarak tespit edilmiştir.

Öğrencilere bağlı olarak gerçekleştirilecek yatırım alanlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 23. Planlanan Yatırım Alanları

	ŞİRAN		KELKİT		KÖSE	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Yurt	9	23,08	11	40,74	6	17,14
Kafe	12	30,77	4	14,81	7	20,00
Lokanta	2	5,13	0	0,00	4	11,43
Konfeksiyon	4	10,26	3	11,11	1	2,86
Kırtasiye	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Konut	2	5,13	0	0,00	0	0,00
İnşaat	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Mücevherat	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Gıda	4	10,26	8	29,63	4	11,43
Taşımacılık	1	2,56	1	3,70	4	11,43
Süt Üreticiliği	0	0,00	0	0,00	4	11,43
Sosyal Tesis	0	0,00	0	0,00	1	2,86
İnternet						
Kafe/İletişim	1	2,56	0	0,00	1	2,86
Halı Saha	1	2,56	0	0,00	1	2,86
Diğer (Demir Doğrama, Arıcılık)	0	0,00	0	0,00	2	5,71
TOPLAM	39	100	27	100	35	100,00

* Şiran ve Köse'de birden fazla seçenek işletleyen yatırımcı bulunmaktadır.

Yatırım alanlarına ilişkin yukarıdaki çizelgeden de görüldüğü gibi her üç ilçede de yatırımcıların önemli bir kısmı yurt, kafe, gıda ve taşımacılık alanlarında yatırım yapmayı planlamaktadır. Şiran'da yatırım alanı olarak en çok kafe (yaklaşık % 31) ve yurt (yaklaşık % 23) yatırımı planlanırken, Kelkit'te yurt (yaklaşık % 41) ve gıda (yaklaşık % 30), Köse'de ise kafe (% 20) ve yurt (yaklaşık % 17) yatırımı en çok planlanan yatırım alanı olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte Köse'de lokanta, gıda, taşımacılık ve süt üreticiliği alanlarında da yatırım planı bulunan yatırımcılar bulunmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Üreticinin yatırım kararı üzerinde ürettiği malın istediği fiyatlardan talep edilmesine ilişkin beklentilerinin büyük bir etkisi vardır. Üreticinin temel beklentisi arz ettiği malların satılabilmesidir. Bu noktada yerel ekonomik hareketliliğin geliştirilmesini amaçlayan üniversitelerin bu beklentileri güçlendirecek bir talep alt yapısını hazır ettiği görülmektedir.

Gümüşhane Üniversitesi'ne bağlı olarak farklı tarihlerde kurulmuş olan Kelkit, Şiran ve Köse MYO'larının yerel ekonomideki beklentileri şekillendirerek potansiyel yatırımlar üzerinde uyarıcı bir etkisinin olup olmadığını ortaya çıkarmaya yönelik bu araştırmanın sonuçları, belirlenen hipotezler çerçevesinde şu şekilde özetlenebilir:

- Küçük yerleşim birimleri için büyük bir yatırım niteliğindeki MYO'lar bölgelerinde otonom yatırım işlevi görmektedirler.

Araştırmanın bulgularına göre meslek yüksek okullarının belirgin bir otonom yatırım özelliği mevcuttur. Ancak ilçe büyüklüğü ile açılan okula gelecek öğrenci sayısındaki değişim bu yatırımın belirleyiciliğini de etkilemektedir. Ankete verilen cevaplar analiz edildiğinde yatırım alanları oldukça kısıtlı olan Köse ilçesinde, beklentinin çok yüksek olduğu ve söz konusu yatırımın belirgin bir otonom yatırım niteliği taşıdığı görülmektedir

- MYO'lar dolayısıyla yerel ekonomiye canlılık geleceği şeklindeki beklenti; mevcut ve potansiyel yatırımcıların ortaya çıkacak yeni yapı içerisinde sağlam bir şekilde yer almak için yatırım düşüncelerini gözden geçirmelerine neden olmakta ve bu konuda adım atmalarını sağlamaktadır.

Farklı düzeylerde de olsa ilgili meslek yüksekokullarının ilgili ilçelerde önemli bir beklenti yarattığı görülmektedir. Bu beklenti sırasıyla Kelkit'te % 58 iken Şiran'da % 81 ve en küçük ilçe olan Köse'de % 95 civarındadır. Nüfus olarak diğerlerinden çok daha küçük olan Köse'de bu beklentinin daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir.

- Yatırım kararlarında açılan MYO'nun büyüklüğünün çok önemli etkisi vardır. Eğer yapılan okul ilçe ölçeğine göre yeterliyse ya da büyüğe yatırımlar artmakta, okulun büyüklüğü ilçe ölçeği yanında önemsiz görülürse yatırım beklentileri ve kararları da olumsuz etkilenmektedir.

Yatırımcı davranışını en fazla etkileyen konu okulun öğrenci kapasitesidir. Araştırmanın en önemli bulgularından birisi bu konudur. Anket sonuçlarına göre Şiran ve Kelkit denekleri mevcut öğrenci sayısını yeterli bulmamaktadır. Şiran deneklerinin % 92'sinin yatırım yapmak için okulun en az 400 öğrenciye sahip olmasını istemektedir. Deneklerin % 61'i ise yatırım yapmak için öğrenci sayısının 750 ve üzerinde olmasını beklemektedir. Bu da beklenen öğrenci sayısının nüfusun yaklaşık % 10'una tekabül ettiğini göstermektedir. Kelkit'te de benzer bir durum vardır. Deneklerin yaklaşık % 25'i yatırım yapmak için 1.000 öğrenciyi yeterli bulurken mevcut öğrenci kapasitesinin yatırım yapmak için artık yeterli olmadığını ortaya koyan veriler karşımıza çıkmaktadır. Kelkit deneklerinin yaklaşık % 50'si ilçe nüfusunun % 10'dan daha fazlasına tekabül eden bir rakam olan 2.000 ve daha üzerinde öğrenci beklemektedir. Durum Köse'de de oldukça belirgin bir şekilde kendini ortaya koymaktadır. Köse'deki deneklerin tamamı 250 ve daha fazla sayıda öğrenci talep etmektedir ki bu sayı ilçe nüfusunun yaklaşık % 10'una tekabül etmektedir.

- Öğrenci sayısı arttıkça yatırımcının ikna olma süreci hızlanmaktadır. Yatırımlar üzerindeki asıl uyarıcı etkinin öğrenci sayısı ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Her üç ilçede de ankete cevap veren deneklerin en fazla yoğunlaştığı konunun ilçeye gelecek öğrenci sayısı olduğu görülmektedir. Diğerlerine göre oldukça büyük bir ilçe olan Kelkit'te yatırımcıların beklediği öğrenci sayısı ortalama 2.121 öğrenci gibi oldukça yüksek bir sayıdır. Şiran'daki yatırımcıların da % 51'i 750 ve üzeri öğrenciyi referans almaktadır. Köse'deki yatırımcıların ise tamamı 250 ve daha fazla öğrenci beklemektedir. Ayrıca

yatırımcıların planlanan öğrenci sayısı arttıkça yatırım için ayırdıkları meblağı artırdıkları görülmektedir. Bu durum özellikle Köse’de açık bir biçimde görülmektedir. Öğrenci sayısının 250 ve altı olması durumunda 0-200 bin TL arasında yatırım yapmak isteyenlerin oranı tüm yatırımcıların % 93’ünü oluştururken planlanan öğrenci sayısının 650’ye çıkarılması durumunda dağılım tamamen değişmektedir. Bu durumda yatırımcıların yaklaşık % 89’si 0-200 bin TL arası yatırım planlarken 0-50 bin TL yatırım planlayanların yarısı yatırım miktarını artırmaktadır. Bunun yanında yatırımcıların yaklaşık % 10’u ise planladığı yatırım miktarını 200 bin TL ve üstü şeklinde revize etmektedir. Öğrenci sayısının 1.200 olması durumunda ise 200 bin TL ve üstü yatırım planlayanların oranı % 25’i geçerken 0-50 bin TL aralığında yatırım yapma düşüncesinde olanların oranı % 3,7’ye düşmekte geriye kalanlar ise daha yüksek miktarlardaki yatırım planlarını devreye sokmaktadır.

- İlçelere açılan okulların ilçe nüfusuyla oranının belli bir seviyeyi geçmesi gerekmektedir. Bu sağlanamadığı takdirde yatırımlar harekete geçmeyecektir.

Yatırımcıların anket sorularına verdikleri cevapların değerlendirilmesi yapıldığı zaman her üç ilçede de istenen öğrenci sayısı ile ilçe nüfusu arasında % 10 ve daha üstünde bir korelasyonun olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

KAYNAKLAR

Akçakanat, T., Çarıklı, İ., Dulupçu, M. A., (2010). “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003–2009 Yılları Örneği”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık 2010, Sayı: 22, ss.165-178.

Aksoy, T., Şahin, I., (2009). “Belirsizlik Altında Karar Alma: Geleneksel ve Modern Yaklaşımlar”, *Türkiye Ekonomi Kurumu, Tartışma Metni*, 2009/7,

http://www.tek.org.tr/dosyalar/KararAlma_Sahin_Aksoy.pdf, Erişim Tarihi: 25.05.2011.

Albeni, M. (2001). “Yükseköğretim Kurumlarının Gelişmekte Olan Bölgeler Üzerinde Etkisi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), ss: 137–165.

Arap, S. K., (2010). “Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye’de Yeni Üniversiteler”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt: 65, Sayı: 1, ss. 1-29.

Atik, H. (1999). “Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori Ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama”, *Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, Sayı: 15, ss: 99–109.

Aydemir, S. (1994); “Karadeniz Teknik Üniversitesinin Kent ve Bölge Ekonomisine Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etkileri”, *Bölgesel Kalkınma Sempozyumu’ 94*, Trabzon, 1994, ss:195-210

Başbakan Erdoğan: 'Her İlde Üniversite Yapacağız' Dedik; Bizimle Dalga Geçtiler, <http://www.haberler.gen.al/2011-01-29/basbakan-erdogan-her-ilde-universite-yapacagiz-dedik-bizimle-dalga-gectiler/>, Erişim Tarihi: 12.03.2011.

Bildirici, M., Bozoklu, Ü., (2010). “Beklentilerin Ekonomi Üzerindeki Etkileri: MS-VAR Yaklaşımı”, <https://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/45419/1/638358639.pdf>, Erişim Tarihi: 25.05.2011.

Bilginoğlu, M. A., Atik, H., Türker, O., Pamuk, Y., Düzgün, R. (2002). Erciyes Üniversitesi’nin Konya İlinin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısına Etkileri, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 135s.

Bleaney, M. (1992). “What Does A University Add To Its Local Economy”, *Applied Economics*, Volume: 24, pp: 305– 311.

Çatalbaş, N. (2007). “Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model

Olabilir mi?”, *Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı*, Mayıs, ss: 90-101.

Clearly, J. (2002). The Entrepreneurial University And The Learning Economy In A Regional Context, Retrieved May 12, 2009, From: <http://www.aair.org.au/jir/2002Papers/Cleary.pdf>., Erişim Tarihi: 25.05.2011.

Cook, E.D. (1970). Analizing The Student Contribution To The Economic Base Of The Community. *Annals Of Regional Science*, pp: 146–153.

Çetin, M. (2007). “Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler”, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 7(1), ss: 217–238.

Dalğar, H., Tunç, H., Kaya, M., (2009). “Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 1 Sayı: 1, Güz, ss: 39-50.

Dinçer, B., Özarslan, M., (2004). İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, Devlet Planlama Teşkilatı Bölgesel Gelişme Ve Yapısal Uyum Müdürlüğü, 245s., <http://ekutup.dpt.gov.tr/bolgesel/gosterge/2004/ilce.pdf>, Erişim Tarihi: 25.05.2011.

DPT, (2006a). Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007 – 2013), Yüksek Öğretim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, http://plan9.dpt.gov.tr/oik51_yuksekogretim/51egitim.pdf, Erişim Tarihi: 25.05.2011.

Ergün, E., (2003). “A.K.Ü. Bolvadin Meslek Yüksekokulunun Bolvadin’in Sosyo Kültürel Yapısı ve Ekonomisi Üzerindeki Etkileri”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 5(1), ss: 63-78.

Florax R. J., (1987). “The Regional Economic Role of Universities: The Dark Side of Universities”, Twente Univ., CHEPS, Netherlands, pp:51-55.

Gaytancıoğlu, S., (2010). “Rasyonel Beklentiler Teorisi Çerçevesinde Türkiye’de 1994”, *KriziEkonomi Bilimleri Dergisi*, 2(1), ss: 139-146.

Güran, M. C., Oğuz, S., (2010). “Kamu Ekonomisi Alanında Geçmişten Günümüze Yaşanan Gelişmeler ve Geleceğe İlişkin Beklentiler”, *Maliye Dergisi*, Sayı: 158, Ocak-Haziran, ss: 75-102.

Gümüşhane Üniversitesi (Genel Bilgiler), <http://www.gumushane.edu.tr/genel-bilgiler-4.html>, Erişim Tarihi: 12.03.2011.

Görkemli, H. N., (2009). “Selçuk Üniversitesi’nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 22, ss: 169-186.

Greenspan, A. & Rosan, M. (2006). “The Role Of Universities Today: Critical Partners In Economic Development And Global Competitiveness”, From http://icfconsulting.com/markets/community_development/docfiles/roleuniversities.pdf, Erişim Tarihi: 25.05.2011.

Gültekin, N., Çelik, A., NAS, Z.(2008). Üniversitelerin Kuruldukları Kente Katkıları, <http://www.e-sosder.com/dergi/24264-269.pdf>, Erişim Tarihi: 20.05.2011.

Işık, Ş., (2008). “Türkiye’de Üniversitelerin Kentleşme Üzerine Etkileri”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(3), ss: 159-181.

İslatince, H., (2010). “Rasyonel Beklentiler Teorisinin Rasyonelliği Tartışmaları”, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(1), ss: 17-23.

Kandemir, G., (2010). “Üniversitelerin Adı Yok”, *İstanbul Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası Yaşam Dergisi*, Eylül-Ekim, ss: 24-27.

Kara, Z., Sarıkaya, M., Temizel, F., (2009), “Yatırımcı İlişkileri Yönetiminde Güven Ve Ekonomiye Etkisi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 11(1), ss: 269-307.

Kaşlı, M., Serel, A., (2008), “Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Yönetim ve Ekonomi*, Cilt:15 Sayı:2, Celal Bayar Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Manisa, ss: 99-113.

Keynes, J. M., (2008).Genel Teori (İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi), Kalkedon Yayınları, Çev: Akalın, U. S., İstanbul, 324.

Ongun, U., Çiçek, U., (2010). Makro İktisat Ders Notları, Isparta, 184s.

Özyaba, M. (1999). “Kentsel Gelişmede Üniversitenin Rolü (Uludağ Üniversitesi Ve Bursa)”,
<http://www.kentli.org/makale/bursa.htm>,
Erişim Tarihi: 20.05.2011.

Ravlin L. (1996). Measuring The University's Impact Reveals A Rainbow Of Benefits, “*Business Perspective*”, 9(3), USA, 121p.

Resmi Gazete, Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), (2006). 1 Temmuz 2006 CUMARTESİ - Mükerrer Resmî Gazete Sayı: 26215,
<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan9.pdf>,
Erişim Tarihi: 20.05.2011.

Rosan, R. M. (2002). The Key Role Of Universities In Our Nation's Economic Growth And Urban Revitalization. Retrieved, http://Experts.Uli.Org/Content/Whoswho/Officers/Rosan/Rosan_C7.Htm, Erişim Tarihi: 20.05.2011.

Tuğcu, C. (2008). “Üniversitelerin Yerel Ekonomik Faaliyet Hacmine Katkısı: Nevşehir Örneği”,
http://www.pglocal.com.tr/prl/resource/nevsehir_uni.pdf, Erişim Tarihi: 20.05.2011.

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU (TÜİK), (2011). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Sonuçları Gümüşhane İstatistikleri, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksgitapp/adnk.s.zul>